

Ця неоднорідність образів зберіглася крізь віки та існує й досі. Залежно від того, якими характеристиками наділяється сніжна жінка у фольклорі різних регіонів Японії, вона має різні назви. Тобто, Юкі-онна не є єдиною, сталою назвою цього жіночого снігового духа в японському фольклорі. Наприклад, задокументовані записи з різних регіонів включають альтернативні імена, як «снігова дочка» (yuki-musume), юкі-баджьо (yuki-bajo), «снігова жінка» (yuki-onago), «сестра снігу» (yuki-anesa), юкі-дзьоро (yuki-jorō), «сніжна принцеса» (yuki-hime), юкі-банба (yuki-banba), шиккенкен (shikkenken) тощо. Ця регіональна неоднорідність підкреслює динамічну природу японського фольклору та створює можливість для довільних інтерпретацій легенд про неї. Завдяки дослідженням Лафкадіо Герну та його перекладу легенди про Юкі-онна, який вийшов наприкінці періоду Мейдзі, вона стала більш уніфікованим образом в культурі, попри багатовікову неоднорідність у зображенні цього йокай. Легенда, представлена Герном, є новою інтерпретацією сутності Юкі-онна (в його версії «снігову жінку» звати О-Юкі). Погляд Герна значно вплинув на сучасні зображення Юкі-онна, тому що переважна більшість джерел і досліджень, у яких вона згадується, насамперед посилаються на Лафкадіо Герна. Дослідник має певну монополію на зображення цього йокай у сучасній культурі.

Зображення Юкі-онна в сучасному мистецтві, аніме, манги тощо, в першу чергу базується на інтерпретації Лафкадіо Герна, завдяки чому образ снігової жінки був уніфікований та сформувався під впливом західної культури. Тобто впливу оригінальних джерел на зображення Юкі-онна в модерновій культурі не так багато. Сучасних джерел та наукових праць, починаючи з періоду Мейдзі, пов'язаних з історіографією Юкі-онна та які не пов'язані за роботою Лафкіо Герна, майже не існує, а сучасні наукові дослідження репрезентують Юкі-онна лише опосередковано. Тобто питання аналізу зображення духа Юкі-онна в японській культурі, його справжності та автентичності — це широке та суперечливе поле для вивчення.

Ю. Тереніна

НАРОДНА ОБРАЗНІСТЬ У ТВОРЧОСТІ МАРІЇ ПРИЙМАЧЕНКО ТА СВІТЛАНИ СТАРОДУБЦЕВОЇ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

Y. Terenina

FOLK IMAGERY IN THE CREATIVITY OF MARIIA PRYIMACHENKO AND SVITLANA STARODUBTSEVA: COMPARATIVE ANALYSIS

Марія Приймаченко та Світлана Стародубцева — художниці-примітивістки, творчість яких базується на народній картині. У своїй образотворчості обидві мисткині ґрунтуються на українських архетипах, фольклорі, обрядовості, які транслюються в їхніх творах через авторську індивідуальну манеру письма. Варто зазначити, що творчий шлях художниць формувався в різних умовах. М. Приймаченко працювала у другій половині ХХ ст., усе життя прожила в селі, оточена ріками, лугами та полями. Водночас С. Стародубцева — це сучасна майстриня, чий творчий шлях розпочався з 1988 р. Перед тим як знайти свій унікальний стиль, вона шукала себе в різних напрямках, але знайшла своє покликання в наївному мистецтві. Майбутня художниця зростала в урбанізованому середовищі, та попри це у своїй практиці вона базується на народних мистецьких звичаях, надихається українським фольклором. У своїй творчості С. Стародубцева

повертається до базових основ української культури через образи та символи, які існують вже багато століть. Її твори наповнені духом українського сільського життя та хутірного побуту.

Марія Приймаченко та Світлана Стародубцева у своїй творчості використовують різні образи та мотиви, такі як квіти, тварини, побутове життя українського народу та популярні сюжети української народної картини. Один із таких сюжетів, якими зацікавлені художниці — «Козак і дівчина біля криниці». Ця ідея є типовою для українського народного мистецтва і має глибокі корені в українській культурі. У творчості Приймаченко та Стародубцевої він набуває своєрідного тлумачення та інтерпретації.

Основу сюжету становить система образів «козак — дівчина — кінь — криниця». Художниці поміщають ці образи, так би мовити, у свої умови. На полотні «Дівчино мила, напої мого коня...» С. Стародубцевої відтворено типове подвір'я з хатою, деревами, курями і городом. Криниця зображена в популярній формі українських сільських криниць-журавликів. Город на картині виконано умовно і декоративно, у вигляді поля кукурудзи та інших рослин, що надають йому естетичного вигляду.

Ці образи мають свою символіку, яка може бути інтерпретована залежно від контексту. Наприклад, козак може символізувати силу, мужність і військову доблесть, дівчина — уособлювати красу, чистоту і жіночність, а кінь — втілювати швидкість, свободу духу і вірність. Криниця, у свою чергу, має символічне значення батьківщини, безсмертя народного духу, здоров'я та родючості.

Марія Приймаченко у своїй картині «Сватає Іван Галю» вміло поміщає образи козака та дівчини в природні умови. Можна побачити галявину з квітами, зелене поле, дерева, небо та птахів. Часто у своїх творах художниця зображує лелек, і в цій картині вони також є.

Лелека в загальному контексті вважається символом сімейного благополуччя, щастя, батьківщини та любові до рідної землі. Вона асоціюється з поверненням додому, плодючістю і покровительством над родинними цінностями. Присутність лелеки на картині може викликати почуття ностальгії за рідним краєм, відтінювати почуття тепла і злагоди в образі, який вона уособлює.

М. Приймаченко та С. Стародубцева відтворили цей сюжет за своїми баченням, відчуттям, власною манерою техніки живопису. Крім того, вони творили в різні часи, умови та жили в різних регіонах. Але, незважаючи на це, їхні твори мають багато подібних рис.

Почнемо з того, що обидві художниці працюють у стилі наївного мистецтва. Тому схожість буде простежуватися в спрощеній форм, порушеннях законів лінійної перспективи та яскравій колірній гамі. Але в цих роботах навіть збіглися обрані відтінки — жовтий, зелений, червоний, помаранчевий та синій. Кожен колір використовується відносно рівномірно, тобто немає виразного домінування одного кольору над іншими. Проте є різності в тому, що М. Приймаченко пише цими кольорами локально, а С. Стародубцева більше задіює їх у композиції. Вона використовує їх в декоративних та розписних елементах, що надає роботі більш художнього вираження.

У творчості обох художниць декоративність відіграє важливу роль. Проте, порівнюючи ці роботи, можна зазначити, що композиція С. Стародубцевої більше насичена декоративними елементами. Вона використовує багато квітів, рослин

і узорів, які заповнюють практично весь простір полотна. Це створює враження більшого розпису та деталізації.

Якщо говорити про художні прийоми, то обидві художниці працюють без попереднього ескізу. Вони одразу малюють елементи, заповнюючи їх фарбою. Щодо контурної лінії, то М. Приймаченко не всюди її використовує, а ось С. Стародубцева все підкреслює коричневою лінією і також додатково обводить білою. Це створює чіткіше визначення форм та додає контрасту.

Також у роботі С. Стародубцевої можна помітити використання округлих форм. Колоподібні квіти, дерева, кукурудза, обличчя, округлі плечі людей, шаровари козака — усі вони мають округлу форму. Художниця намагається створювати ідеальні форми, щоб робота виглядала естетично та пропорційно. Крім того, характерними для робіт С. Стародубцевої є великі та овальні очі. У свою чергу, М. Приймаченко не приділяла багато уваги естетичному вигляду ні обличчя, ні інших предметів. Її цікавить передання сюжету, а не точність форми.

Ще одною спільною рисою між творами М. Приймаченко та С. Стародубцевої є те, що обидві художниці пишуть від душі, вони хочуть цим ділитися та дарувати людям радість. На нашу думку, їм це вдалося. При перегляді їхніх картин виникають внутрішня радість та відчуття щастя. Яскрава колірна гама, що є в роботах обох художниць, підкреслює позитивний настрій та емоційну силу їхніх картин. Більше того, використання відомих українських елементів викликає почуття гордості та пошани до українського народу й батьківщини.

Загалом обидві художниці своїми унікальними творами відтворюють українську символіку, передають український дух та культурну спадщину за допомогою використання специфічних художніх технік, образів і кольорів. Їхні роботи стають своєрідним втіленням української ідентичності.

А. Корнєв

МИТЦІ І МАЙДАН: ДО РОКОВИН ПОДІЙ 2014 РОКУ

A. Korniev

ARTISTS AND MAIDAN: ON THE ANNIVERSARY OF THE EVENTS OF 2014

Протестний соціальний рух є характерним явищем для молодих демократій, і Україна в цьому разі не стала виключенням. Узагальненим символом-образом цього руху в нашій країні став Майдан як місце протесту і, водночас, як символ єднання українського народу. Щоби вірізнити події, які почалися ще восени 2013 р., їх стали називати Євромайданом, оскільки основні лозунги протестантів, на першому етапі переважно молоді, — це вимоги до тодішнього Президента В. Януковича щодо активного продовження курсу України на входження до Євросоюзу.

Звісно, цей курс на той час підтримували і молоді митці, а також неформальні мистецькі об'єднання «лівого» спрямування. Тут слід відмітити, що згадані неформальні об'єднання почали активно заявляти про себе ще на початку 2000-х, коли починає відчуватися загострення політичної ситуації в Україні. Кожне об'єднання реагувало по-своєму, вони не мали жодної спільної програми, спільним був тільки соціальний протест у широкому сенсі за демократію, права людини, «євроцінності» і, відповідно, проти корупції, чиновницького самоуправства, «вождизму». Однак прикметно, що замість програми в таких об'єднаннях фактично виникала власна світоглядно-мистецька платформа.